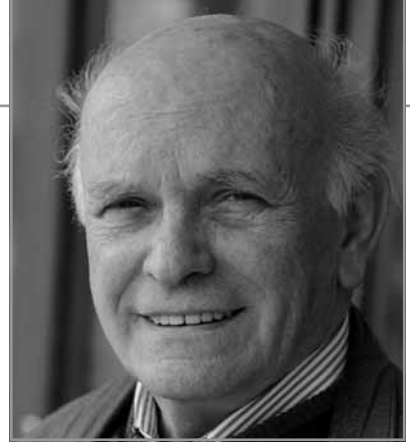

BÍRÓ ZOLTÁN irodalomtörténész, politikus, főiskolai oktató, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum főigazgatója.

Bakos István hetven éves

Szerencsés esetben az ember a maga életkorát egészséges fatalizmussal, azaz élete természetes velejárójaként fogja fel és fogadja el. Ám amikor a hozzá közel állók születésnapja közeledik, némi meghökkenéssel észreveszi az idő múlását. Már Bakos Pista is hetven éves! Nem mondom, hogy meglepő számomra, mégis valamilyen meghökkentő, hogy akit mindig fiatalnak tekintett az ember, most ő róla is bebizonyosodik, hogy öregszik, hogy nincs kivétel. Azután az is olyan mint egy új felismerés, hogy immár 50 éve ismerjük egymást. Akárhogy vesszük, azért ez mégiscsak egy fél évszázad kerekén.

Bakos Pistával 1964-ben találkoztunk először az egyetemen. Első évesek voltunk akkor, csoporttársak. Pista a szentlőrinci mezőgazdasági középiskolából jött a pesti belváros "elit" egyetemének a bölcsészkarára. Nem volt könnyű helyzete a jórészt pesti hallgatótársak között, akik a bölcsészetre biztosan jobban felkészítő pesti gimnáziumokból érkeztek. Közülük többen már otthonról hozták magukkal értelmiségi környezetből a humán műveltség legfontosabb elemeit: olvasottságot, általános tájékozottságot, idegen nyelv vagy nyelvek tudását.

Pista ezzel szemben a falu, a magyar paraszttársadalom, a mezőgazdasági iskola tudás- és tapasztalati anyagát szívta magába. Ez nagy előny az életismeretben, az ország- és népiismeretben, de hátrány ott és akkor, ahol és amikor a tudás, a műveltség netovábbja Lukács György végeláthatatlan szövegeinek ismerete és citálása, esetleg egyenesen a német erede-

tiből. Irodalmi olvasottsága, műveltsége is egészen más szellemi tájakról eredt: a népi írók műveiből, verseiből, regényeiből és a szociográfiai irodalomból.

Ebből az alaphelyzetből indulva kellett Bakos Istvánnak bölcsészként érvényesülni, nemcsak vizsgákon, de szemináriumi vitákon edződve, gyakran szenvedve. Ahhoz, hogy mindezt győzze feldolgozni, hátrányait bölcsész társaival szemben pedig ledolgozni, segítette saját alkata első sorban, küzdő képessége, rendíthetetlen tenni akarása és egy akkor is nagyszerű és nagy hagyományú intézmény: az Eötvös Kollégium. Segítették társak, barátok is, mert becsülték a benne mindig megnyilvánuló tehetséget, akaraterőt, szervező készséget és éppen őt választották egy időre az Eötvös Kollégium titkárának. Maga ez a szerep, ez a feladat is újabb erőt adott a továbbiakhoz és kellő önbizalmat. Támogatták tanárai is, akik egyúttal barátai is lettek, közülük csak kettőt, Czine Mihályt és Kiss Ferencet említtem név szerint.

Bakos Pista életének alighanem ezek a kollégista évek, tanulmányok és barátságok nyújtottak újabb, kiindulhatatlan alapot a későbbi közéleti szerepek és feladatok vállalásához és újabb erkölcsi késztetésekhez és újabb erkölcsi késztetésekhez a fáradhatatlan szervező munkához.

Ebből pedig részesült, részt vállalt bölcséggel egész életútján. A Kádár rendszer sima, egyenes utat nemigen kínált senkinek, aki legjobban meggyőződése szerinti ügyekben buzgólkodott a közéletben. Majd a rendszerváltás története sem. A küzdelmek során ő is részesült sikerekben, de

kudarcokban és csalódásokban is bölcséggel. Gondolok mindenk előtt a Magyar Demokrata Fórum sorsára vagy az őt személyében közvetlenül érintő Magyarok Világszövetségére, ahol Bakos Pista főtitkári munkássága előbb szép sikereket hozott az intézménynek, majd annál nagyobb, máig ható csalódást neki személy szerint is.

Ám sikereken és kudarcokon túl, feladat maradt bőven. Mondhatnánk: nemcsak a téma, a tenni való is az utcán hever, csak le kell hajolni érte. És Pista a hetvenhez közeledve is mindig lehajolt a tenni valóért, ha fájó derék-al is, magát a legkevésbé sem kímélve. Azt is döntő mértékben önmagának köszönheti, hogy egy valamiben nem kellett kudarcot elszenvednie: a Bethlen Gábor Alapítványban, mely évtizedekkel korábban éppen az ő javaslatára jött létre, ha nagyon keservesen, ha évekig tartó akadályoztatások után is, még a Kádár rendszer utolsó éveiben. Nélküle nemcsak az Alapítvány létrejött, de fenn maradása és mindmáig eredményes működése is alighanem lehetetlen volna. Amint éppen ebben az esztendőben a kolozsvári kéttornyú református templom kertjében Bethlen Gábor egész alakos szobrának a felállítása és ünnepélyes felavatásának sikere is elsősorban a novemberben hetven éves Bakos István szervező munkáját dicséri. Talán még másik álma is teljesülhet egyszer: Gróf Teleki Pál szobrának a felállítása Budapesten.

Legyen így, és éltesse Isten sokáig erőben, egészségben és múlhatatlan cselekvő szenvedélyében Bakos István barátunkat!